

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣΑΤΥΡΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ ΜΟΝΟΝ. Ἐν Ἀθήναις φρ. 15.—Ἐν δὲ ταῖς ἑπαρχ. φρ. 16.—Ἐν τῷ ἔξοτ. κ. κ. 25

Β. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

—ΓΡΑΦΕΙΟΝ, ΟΔΟΣ ΜΟΥΣΩΝ, Ἀριθ. 4, ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φιλύμονος παρὰ τὴν Πλατεῖαν Συντάγματος.—

Ο ΛΕΚΑΤΣΑΣ ΧΑΜΛΕΤ.

Τὴν ἐννάτην ἑσπερινὴν ὥραν ὁ Ἀθηναῖος εἶναι εἶδος ἀμφιβίου· οὔτε κοιμᾶται· οὔτ' ἐγρηγορεῖ. Ὅταν πέσῃ ἐπὶ τῆς κλίνης του, συνήθως ἀγρυπνεῖ· καὶ ὅταν ἐνθρονισθῇ εἰς καμμά καρέγλα καφερείου, εἰς τὰ Ὀλύμπια ἢ σ' τοῦ Γιαννοπούλου, εἰς τὰ Χαρτεῖα ἢ εἰς τοὺς Στύλους, συνήθως κοιμᾶται. Καὶ ὅμως τί ὥρα κατάλληλος ἵνα δοθῇ ὅλη ἡ ἔντασις εἰς τὰς ἐγκεφαλικάς δυνάμεις καὶ ἀνοιχθῶσι δι' αὐτὰς πεδῖον ἐνεργείας πράσινοι καὶ κυανοὶ τοῦ πνεύματος ὀρίζοντες! Ἡ σκαπάνη τῆς ἡμέρας ἐπέρανε τὸ ἔργον τῆς· ὁ μόρμυρος τῶν μερινῶν ἐσίγησε· τὰ μῖση, οἱ πόθοι καὶ τὰ πάθη, ὅλα ἐχλίαναν· ἡ τράπεζα τοῦ δείπνου ἐσφράγισε τοὺς πόρους, καθὼς ἐπιμοχθον θαλασσοπορίαν ἐπισφραγίζει ὄρμος. Ἐντὸς ἡ οἰκογένεια αὐγάζει ὡς λυκόφως· τὸ θηρίον ἐχόρτασε καὶ ἔχει ὄψιν ἥρεμον. Ἐξω ἡ νύξ λούεται ἐντὸς φαιῶς φωτὸς καὶ λευκῆς δρόσου. Καὶ ἐκεῖ ἐπάνω, εἰς τὸ στερέωμα, χρυσὸς πλέων εἰς πέλαγος ἀπείρου ἐνασμενίζεται διαλυόμενος εἰς μωσαϊκὸν καὶ ποικιλίαν ἄστρον. Τί χαρμονή! Καὶ τί κάλλος! Παραμερίσατε, πόλις, ἄνθρωποι, οἰκοδομαί, πλατεῖαι, δρόμοι, πράγματα, μυρμηκιδῶντων ὀχληρά, πεινωσα, ρακένδυτοι, ἄρπαξ, μολύνουσα καὶ ρυτιδοῦσα τὴν πάλλευκον περιβολὴν τῆς φύσεως. Κονιορτὲ στερεοποιημένε εἰς σάρκας, εἰς ἐνδύματα, εἰς λίθους, εἰς ἀετώματα, εἰς κτήνη, εἰς βλακείαν, εἶσαι περιττός!

* *

Ἄλλ' ὅταν χιλιάς ἀνθρώπων ἀποκλείεται ἐντὸς περιβόλου καὶ δι' αὐτοὺς ἀνοίγονται αἱ πύλαι κόσμου ἄλλου μακρυνοῦ, μεθ' οὗ συγκοινωνεῖ δι' ἐνὸς πνεύματος μεγάλου, ἀγγέλου Δημοουργίας, διασχίζοντος τὰ σύννεφα τοῦ ἀγνώστου, τὴν ὁμίχλην τοῦ ἀπείρου, διὰ ῥομφαίας τῆς μεγαλοφυΐας, ὅταν ὁ τόπος αὐτὸς εἶναι ἡ

Δανία, ὅταν τὸ πνεῦμα εἶναι ὁ Σαίξπηρ, ὅταν τὸ δρᾶμα εἶναι ὁ Χάμλετ, ὅταν ὑποκριτὴς εἶναι ὁ Λεκατσαῖς, ἡ χιλιάς ἐκεῖνη τῶν ἀνθρώπων διαφέρουσι τῶν ἐν τοῖς καφερείοις καὶ ταῖς πλατεῖαις ἐξορκιζόντων τὴν ὥραν τοῦ ὕπνου νὰ ἔλθῃ νὰ τοὺς στείλῃ ἀποκαμωμένους, ἐξηνητημένους, καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, εἰς τὰς πτωχὰς τῶν σινδόνων των, ὅσαν ὁ ὕπνος διαφέρει τῆς ζωῆς καὶ ἡ ζωὴ τοῦ θανάτου.

Αἱ Ἀθῆναι, ἡ Νεκρὰ θάλασσα, ἡ Κωπαῖς, τὸ Ἑλος, ὅπου δὲν φυσᾷ τὸ ἐλαφρότερον μαῖστράλι, κ' ἐλεύθεραι αἱ χηρκαὶ δυνάμεις τῆς σήψεως κολλῶσι τὸ ἀποτρόπαιον πράσινόν των ἐπὶ παντὸς ὅ,τι προσπίπτει εἰς αὐτάς, αἱ Ἀθῆναι, Ὑπνωτήριον, Νεκροταφεῖον, Γραμματικὴν, Συντακτικὸν, Πανδέκται, Ἑθρικὸν Πνεῦμα, μορφὴ Δὲ Κᾶστρου, αἱ Ἀθῆναι, χωρὶς πνευματικῆς ζωῆς, χωρὶς πολιτικῆς κινήσεως, χωρὶς μουσείων, θεάτρων, κήπων, θεαμάτων, χωρὶς μεγάλων συγγραφέων, μυθιστορήματος, δράματος, ἐφημερίδων, περιοδικῶν, χωρὶς ἐπιστημονικῶν κέντρων, φιλολογικῶν Λεσχῶν, Ἀκαδημιῶν, αἱ Ἀθῆναι, νάνος βουτηγμένος εἰς κολοσσὸν κονιορτόν, τί ὄνειρα θὰ βλέπωσιν ὅταν αἰωροῦνται εἰς τὸν κόσμον τοῦ Σαίξπηρ, κόσμον ὅπου τὸ φῶς γεννᾶται δι' ἀενάου συναλλαγῆς ἀστραπῶν καὶ λάμψεων, αἵτινες εἶναι τῆς σφαίρας του αἱ μεγάλοι ἀλήθειαι, αἱ τολμηραὶ ιδέαι, οἱ σατυρικοὶ γέλωτες, αἱ ἐξ ἐλεφαντόδοντος εὐφυΐαι, οἱ σπινθῆρες τοῦ πνεύματος καὶ τὸ βαθὺ βαθὺ φιλοσοφικὸν πνεῦμα ὅπερ παντοῦ ἐπισείει τὸν χρωστῆρά του καὶ εἰς τὴν στιγμὴν γεννᾷ εἰκόνας, ἀγάλματα, πανοράματα, σκηνογραφίας, εἰς ἃς ὁ ὀφθαλμὸς τρυφᾷ, ἡ φαντασία σφαδάζει, ὁ νοῦς ἀγάλλεται καὶ ὅλος ὁ ἄνθρωπος ἀπολεπτύνεται εἰς μίαν μονάδα κινδυνεύουσαν νὰ ἐξατμισθῇ ὑπὸ τὸ φλογερὸν φῶς τοῦ σκεπτικισμοῦ καὶ τῆς παραφροσύνης τοῦ Σαίξπηρ!

* *

Ἄλλὰ ὁ Χάμλετ! ὁ Σαίξπηρ τοῦ Σαίξπηρ, ἡ λεπτότερα ψυχὴ τῆς ψυχῆς του, καὶ ἡ εὐρυτέρα διάνοια

τῆς διανοίας του! Δρᾷ ὁ νοῦς! πᾶσχει ὁ νοῦς! θνήσκει ὁ νοῦς! Τί παίζω; Περὶ λαμπρότητος ὅλα, τὸν κόσμον, τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἔρωτα, τὸν τάφον καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον! Ἡ Εἰρωνία τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου δραματιζομένη ὑπὸ τὴν πρόφασιν μιᾶς μισοφονίας, ἰδοὺ ὁ Χάμλετ. Παρὰ πλεονέκτως, ἴσον πρὸς ἴσον, ἐγγὺς, ἰσοδύναμα, τὰ δύο δράματα, τὸ ἱστορικὸν καὶ τὸ φιλοσοφικόν, συγχωροῦσι, συμπλέκονται, συνταυτίζονται, συνοδοιποροῦσι, καὶ φθάνουν εἰς τὸ τέρας των. Ποῖον τέρας; Τὴν μαύρην, τὴν σκοτεινὴν, τὴν ἀπελπιστικὴν ἀλήθειαν. Εἶναι; Ἡ ἀπὸ γνῶσιν τῆς ἐλπίδος! Ἄλλ' ἡ ἀπόγνωσις αὐτῇ, ὅχι εἰς σχῆμα σκελετοῦ, οὐδ' ὑπὸ βράκην καὶ βραχάδας καὶ σπῆλαια καὶ δυσωδίαν καὶ ἀτμούς καὶ ὑγρασίαν, ὅχι· ἀλλὰ χρυσένδυτος, ἄβυσσος, καλλονὴ ὡς σχῆμα, καλλονὴ ὡς πνεῦμα, στεφανωμένη ἄνθη, μυρίζουσα ἄνθη, βρῖσκουσα ἄνθη καὶ θαπτομένη ὑπ' ἄνθη. Ἐρμῆς τὸν σχηματισμὸν, Ἀντίνοος τὴν καλλονὴν, κύκνος τὴν λεπτότητα, ἀστὴρ τὴν λάμψιν, Βορρᾶς τὴν ὀρμὴν, κρατὴρ τὴν θερμότητα. Ὁ Χάμλετ μισάνθρωπος, ὁ Χάμλετ ἐραστής, ὁ Χάμλετ παρὰ φρων, ὁ Χάμλετ ἐκδικητής, ὁ Χάμλετ σατυριστής! Πόσαι μορφαὶ καὶ πόσαι ἀποστάσεις! Ἀλλὰ μία καὶ ἡ αὐτὴ φύσις, ἐγκυμονοῦσα τὴν περὶ κόσμου καὶ ἀνθρώπου ἀλήθειαν καὶ τίκτουσα τὴν σάτυραν. Ποία διαδοχὴ περιστατικῶν. Ἀποκαλύπτεται ὡς πένθος, μεταβάλλεται εἰς μανίαν, ἐκπίπτει εἰς μελαγχολίαν, παρεμβάλλεται εἰς ὑψίστον ἔρωτα, μεταπίπτει εἰς παραφροσύνην, ἀνδρίζεται εἰς ἐκδίκησιν, μετασχηματίζεται εἰς πονηρίαν, ὀρθοῦται εἰς ψυχολόγον, ἀποψύχεται εἰς θηρίον, ἀλλοφρονεῖ ὡς παιδίον, περιπτύσσεται τὸν τάφον ὡς φιλόσοφος, συνδιαλλάσσεται, μονομαχεῖ, φονεύει, πίπτει! Πόσα πρόσωπα! Ἡδύναντο νὰ κουράσωσι γίγαντα, δὲν κουράζον τὸν Χάμλετ. Ἀφίνει ἐργασίαν καὶ μετὰ θάνατον! «Δὲν θὰ προφθάσουν νὰ τοῦ ποῦν τὰ νέα τῆς Ἀγγλίας. Πλὴν προφητεύει, βασιλεὺς ὁ Φορτιμβέρξ θὰ γείνη! **Κε' αὐτὸς νεκρὸς τὴν ψῆφόν του σ' τὴν ἐκλογὴν του δίδει**». Εἶναι δρᾶμα αὐτὸ ἢ ἀποκάλυψις; Μᾶλλον τὸ δεύτερον ἢ τὸ πρῶτον. Εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον τῆς μισανθρωπίας. Οὐχὶ τῆς ἀφρημένης, τῆς συστηματικῆς, τῆς ἀδικαιολογητοῦ, ἀλλ' ἐκείνης ἣτις γεννᾶται σοβαρὰ καὶ δακρύβρεκτος ἐκ τῆς συγκρούσεως τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἐγκλήματος, τοῦ ἀγγέλου συζύγου καὶ τῆς ἀσελγοῦς μοιχοῦ! «ὦ! ἄς τὴν ἐβλεπον αὐτὴν τὴν στερεὰν τὴν σάρκα νὰ ἔλυονε, νὰ σκόρπιζε καὶ ἓνας ἀτμός νὰ γίνη!» Διὰ τί; Ἀστάθεια! σοῦ ἔπρεπε γυναῖκα νὰ σὲ λέγουν! Εἰς ἓνα μῆνα! Πρὶν φθαροῦν τὰ ὑποδήματά της, ἐκεῖνα ποῦ ἐπήγαινε σὸ λείψανον κατόπιν τοῦ δυστυχικοῦ του τοῦ πατρὸς, σ' τὸ δάκρυ βουτηγμένη, ἄλλης Νιόβης! «Καὶ αὐτῇ, — ἡ ἴδια... ὦ Θεέ μου! καὶ κτῆνος χωρὶς λογικὸν ἢ κρίσιν, θὰ κρατοῦσε, ὀλίγον περισσότερον τὸ πένθος του! Κ' ἐκεῖνη νὰ πανδρευθῇ, — τὸν ἀδελφὸν νὰ πάρῃ τοῦ πατρὸς του». Ἀποῦ ὑπάρχει μοιχεία, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ ἄνθρωπος. Ἡ ἂν ὑπῆρχε ἄνθρωπος, δὲν ἔπρεπε νὰ χωρίζεται ἀπὸ τὸ κτῆνος.

Ἡ μισανθρωπία ἀνοίγουσα παρένθεσιν καὶ γινομένη ἠθικὴ εἰς τὰς συμβουλάς τοῦ Πολωνίου πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀπερχόμενον εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ὅλοι οἱ πατέρες δανείσθητε τὴν γλῶσσαν τοῦ Πολωνίου· ἔχει ἐξαντλήσει ὅ,τι ὁ ἐφευρετικώτερος ἐξ ὑμῶν ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ. Ἄλλη παρένθεσις! Ὁ ἑλεγχος τοῦ αὐτοῦ πατρὸς εἰς τὴν κόρην τοῦ Ὀφηλίου!

ΟΦΗΛΙΑ.

Καὶ τὰ λόγια του μοῦ τὰ ἐπικυρόνει μ' ὄρκους τοὺς πλεον ἱεροῦς.

ΠΟΛΩΝΙΟΣ.

Καὶ βέβαια! Παγίδες νὰ πλάνωνται ξυλόκοττες! Γνωρίζω ὅταν εἶναι τὸ αἷμα εἰς τὴν βράσιν του, μὲ πόσῃν εὐκολίαν δανείζει ὄρκους ἢ ψυχὴν σ' τὴν γλῶσσαν.

Αὐτὴν τὴν στοιχειώδη φυσιολογίαν ἂν ἐγνώριζαν οἱ πατέρες καὶ αἱ μητέρες, δὲν θὰ εἴχαμεν ἀνάγκην ἐκθετοτροφείων, οὐδὲ βιασताὶ ἀκόλαστοι θὰ ὠρχοῦντο τὸν ἀθιγανικὸν χορόν των ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς παρθενίας!

Ἄλλη παρένθεσις, καὶ αὐτὴ φυσιολογικῶς προκαλοῦσα τὴν ἰδέαν τῆς ἱατρικῆς ἐξετάσεως τοῦ γάμου, διὰ τοὺς θέλοντας νὰ εὕρωσιν ἀνέφελον τὸν οὐρανὸν τῆς κοίτης των!

Ἀλλὰ καθὼς δὲν δύναται ἡ Αἰσχροτής καὶ ἂν λάβῃ σχῆμα ἀγγελικόν, τὴν Ἀρετὴν νὰ θέλῃ, οὐδ' ἡ Λαγνεῖα ἡμπορεῖ — καὶ ἂν τὴν ζευγαρώσῃ μὲ φωτοβόλον ἀγγελοῦ — τὸν χορτασμὸν νὰ εὕρῃ σ' τὴν οὐρανίαν κλίνην της, καὶ θὰ στραφῇ στὴ βρώμην.

Ἄλλη παρένθεσις, τραγικωτέρᾳ ὅλων, ὁ μεταξὺ Ἀμλέτου καὶ Ὀφηλίας διάλογος! Ὁ ἐραστὴς μεταβαλλόμενος εἰς διδάσκαλον!

ΑΜΑΕΤΟΣ.

Εἶσαι ὡμορφη;

ΟΦΗΛΙΑ.

Τί θέλεις νὰ εἰπῇς, αὐθέντα μου;

ΑΜΑΕΤΟΣ.

Ὅτι ἂν εἶσαι τιμημένη καὶ εὐμορφη, δὲν πρέπει ν' ἀφήσῃς τὴν τιμὴν σου νὰ παιρνοδίδῃ μὲ τὴν ὠραιότητά σου.

ΟΦΗΛΙΑ.

Καὶ τί καλλίτερον σύντροφον ἡμπορεῖ, αὐθέντα μου, νὰ ἔχῃ ἡ ὠραιότης παρὰ τὴν τιμὴν;

ΑΜΑΕΤΟΣ.

Ἐκεῖνο ποῦ σοῦ λέγω. Διότι ἡ ὠραιότης ἔχει περισσότεράν δύναμιν νὰ μεταμορφώσῃ τὴν τιμὴν εἰς παλλακίδα, παρὰ ὅσῃν ἔχει ἡ τιμὴ διὰ ν' ἀλλάξῃ τὴν ὠραιότητα κατ' ὁμοίωσιν της. Αὐτὰ ἓναν καιρὸν ἦσαν παραδοξολογίαι, ἀλλ' ὁ παρὼν καιρὸς τὰ ἀπέδειξε σωστά.

Καὶ ἔπειτα ἔρχεται ἡ φοβερὰ ἐκείνη κατάρρα τοῦ Χάμλετ, ἀντιπροσωπεύοντος τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸν ἄνδρα, τὸν ἄνδρα ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἱστορίας καὶ τῶν διαφόρων κοινωνιῶν, τὸν ἄνδρα ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτοῦ μετὰ γυναικὸς ἀπίστου, ἐλαφροῦς, ματαιῆς, μοιχοῦ, κακούργου, ὡς τὴν κατήντησεν ὁ νεώτερος πολιτισμὸς, τὸν ἄνδρα καταντήσαντα τέρας χάρις εἰς τὴν γυναῖκα καὶ ὡς τέρας παραπέμποντα αὐτὴν εἰς τὸν Γολγοθᾶν:

— Εἰς μοναστήριον!

ΑΜΑΕΤΟΣ.

Ἄν ὑπανδρευθῇς, ἰδοὺ τί κατάρκιν σοῦ δίδω προῖκα: Καὶ ἀγνὴ ὅσον ὁ πάγος νὰ ἦσαι, καὶ καθαρὰ ὅσον τὸ χιόνι, τὴν συκοφαντίαν δὲν θὰ τὴν γλυτώσῃς. Πήγαινε σ' τὸ μοναστήρι. Ὡρα καλὴ σου. Ἀνίσως δὲ θέλεις

και καλὰ νὰ ὑπανδρευθῆς, πάρε ἄνδρα κουτόν, διότι οἱ γνωστικοὶ ἤξεύρουν τί τέρατα τοὺς κάμνετε. Πήγαίνε σ' τὸ μοναστήρι, — καὶ μὶν ὦραν ἀρχήτερα! "Ὁρα καλῇ.

ΟΦΗΛΙΑ καθ' ἑαυτήν.

"Ω οὐράνιαι δυνάμεις θεραπεύσατέ τον.

ΑΜΑΕΤΟΣ

"Εχω ἀκουστὰ καὶ τὰ βαψίματά σας. Ὁ θεὸς σὲ ἔδωκε ἓνα πρόσωπον καὶ σὲ κατασκευάζετε ἄλλο. Χοροπηδᾶτε, σέρνεσθε, ψευδίζετε, παρανομάζετε τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἀναισχυνητίαν σας θέλετε νὰ μᾶς τὴν περάσετε δι' ἀθωότητα. Πηγαίνετε 'στὸ καλόν. Δὲν θέλω ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ. Αὐτὰ μ' ἐτρέλαναν! Νὰ ποῦ σοῦ τὸ λέγω: "Ἄλλα συνοικέσια. δὲν μᾶς χρειάζονται. Ὅσοι ἔτυχαν νὰ εἶναι ὑπανδρευμένοι, ἄς ζήσουν, — ἐκτὸς ἑνός. Οἱ ἄλλοι νὰ μείνουν ὅπως εἶναι. Πήγαίνε σ' τὸ μοναστήρι. — Πήγαίνε.

"Ἀν εἶξ ὁ Χάμλετ εἰς τὰς Ἀθήνας, θὰ ἔστειλεν ὅλην τὴν θήλειαν πρωτεύουσιν εἰς Μοναστήριον! "Ἄλλ' ὄχι, ἐσώθητε καλαί μου δεσποινίδες! "Ἐλησμόνησα, εἰς τὰς Ἀθήνας δὲν θὰ εὗρισκεν Ὁρηνίαν!

"Ἀλλη παρένεθεις ἡ περὶ ὑποκριτῶν καὶ περὶ θεάτρου. Πόσαι ἀλήθειαι καὶ ποῖα ἔντασις! "Ἐνὸς ὑπάρχει τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ Χάμλετ, ἡ ἑλληνικὴ κοινωνία δέον νὰ αἰσχυνηται ὅτι ἐκεῖ ὅπου ἐγεννήθη ἡ τέχνη τῆς ὑποκρισεως, ἓνας δὲν ὑπάρχει ὑποκριτὴς νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύσῃ. "Ὁ σκοπὸς τοῦ θεάτρου, ἐξ ἀρχῆς καὶ πάντοτε, ἦτο καὶ εἶναι νὰ κρατῇ τρόπον τινὰ, καθρέπτην εἰς τὴν φύσιν νὰ παρουσιάξῃ εἰς τὴν ἀρετὴν τὸ πρόσωπόν της, εἰς τὴν κακίαν τὸ ὁμοίωμά της, εἰς κάθε ἐποχὴν καὶ κάθε κοινωνίαν τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐντύπωσίν της.»

Καὶ ἔπειτα ἡ μεταξὺ μητρὸς μοιχοῦ καὶ τοῦ ἐπαναστάτου υἱοῦ σκηνή. "Ἡ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσιν υἱοὶ ἀφοῦ προὔπηρξαν τοιαῦται μητέρες ἢ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι μητέρες ἀφοῦ μεθούπηρξαν τοιοῦτοι υἱοί. "Ἡ μοιχὸς μπορεῖ νὰ σταθῇ ἴσως πρὸ τοῦ συζύγου. "Ἀλλὰ πῶς στέκεται πρὸ τοῦ υἱοῦ; Ποῦ εὗρίσκει πάτημα; Τίς τῆς δίδει ἀέρα νὰ ἀναπνέῃ καὶ τόπον διὰ νὰ κινήται; Οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τοῦ υἱοῦ, ὅστις πρέπει νὰ εἶναι καὶ αὐτὸς μοιχίδιον διὰ νὰ ἀνέχηται τοιαύτην μητέρα. "Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Χάμλετ δύναται ἴσως νὰ ὑπάρξῃ μοιχαλὶς, δὲν δύναται ὅμως νὰ ὑπάρξῃ υἱὸς μοιχαλίδος, ἐκτὸς ἐὰν δὲν εἶναι υἱὸς, ἀλλὰ σαπρὸν βλάστημα σαπροτέρου σπέρματος. Δὲν εἶναι πλέον σκηνὴ αὕτη ἡ μεταξὺ Γερτρούδης καὶ Χάμλετ, εἶναι τραγωδία ξεσχίζουσα τὰ ἔγκατα ὅλων τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μοιχαλίδων καὶ οὐδύνουσα τὴν γλῶσσαν τοῦ υἱοῦ εἰς σίδηρον κοπτερώτερον τοῦ χάλυβος, καὶ δηλητηριωδέστερον τοῦ δηλητηρίου.

ΓΕΡΤΡΟΥΔΗ

Πέ, τί νὰ κάμω;

ΑΜΑΕΤΟΣ.

Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ποῦ εἶπα.

"Ἀφήσου εἰς τὸ στῆμά σου νὰ σὲ τραβῇ ξανά πάλιν ὁ παχουλός σου βασιλεὺς, νὰ σοῦ γλυκοτσιμπήσῃ τὸ μάγουλόν σου, νὰ σὲ πῇ γλυκόν του ποντικᾶκι, κ' ἐνῶ σοῦ δίδει τρυφερὰ δύο λιγδερά φιλιὰ του, ἢ τὸν λαίμῳ σου ψηλαφᾷ μὲ τὰ αἰσχρά του χέρια, νὰ καταφέρῃ κάθε τι νὰ τοῦ τ' ἀποκαλύψῃ, ὅτι τρελλὸς δὲν εἰμ' ἐγώ, ἀλλ' ὅτι προσποιούμαι.

Καὶ ἔπειτα, ἡ σκηνὴ τοῦ νεκροταφείου, ὅπου πυ-

κνοῦται παχεῖα ἡ ὑλιστικὴ φιλοσοφία καὶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρήγνυται ὁ σφοδρότερος ἰδανικὸς ἔρω.

Τοιοῦτο δεῖπνον μᾶς ἔδωσε τὴν Τρίτην ὁ κ. **Λεκι-τᾶς** εἰς τὰ **Ὁλύμπια**. Καὶ εἶχομεν διπλὴν ἀπόλαυσιν: "Ἐνετρυφώμεν εἰς τὸ δρᾶμα, ἐνετρυφώμεν καὶ εἰς τὸν ὑποκριτὴν. Ὁ δημοσιογραφικὸς κομπογιαρισμὸς εἶχε κατορθώσει νὰ κλονίσῃ τὴν περὶ Ἑλλήνος κρίσιν τοῦ δημοσίου ὁ **Ὁθέλλιος** ἐκλόνισε τοὺς κομπογιανίτας, ὁ **Ἀμλετ** τοὺς ἐχανδάκωσε· ὑποκριτὴς δὲ καὶ δημόσιον ἀδελφωθέντες ἐώρταζον νίκην.

"Ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς διδασκαλίας του ἦν ὅτι ἐν αὐτῇ ὑπεχώρησε μέχρις ἀρρανεῖας ὁ Ἄγγλος καὶ ἐξέλαμψεν ὁ Ἕλλην ἀκέραιος. "Ἡ ῥινοφωνία ὡς νὰ διελύθη σχεδὸν ὅλη διὰ μαγείας· ἡ δὲ ἀπαγγελία καθαρῶς ἑλληνική. "Ἐὰν καθυστέρει κατὰ τι, καθυστέρει κατὰ τὰς χυδαίότητας τῆς ῥωμαϊκῆς ἀπαγγελίας.

"Ἡ τέχνη του ἠκτινοβόλησε. "Ἐχειροκροτεῖτο ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους. "Ἐχειροκροτεῖτο αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ χάσμα ὅπερ εἰς ἐκάστην σχεδὸν σκηνὴν διηνοίγετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς κρατούσης ῥωμαϊκῆς ὑπεκρίσεως. Φύσις κατ' οὐσίαν λεπτὴ, εὐπλαστος, εἰρωνική, συγκατεῖ τὰς τραγικὰς του δυνάμεις, φειδόμενος αὐτῶν ὅπου δὲν χρειάζονται, διὰ νὰ ἐκσπάσουν ἀκράτητοι ὅσον ἀπαιτοῦνται.

Δὲν ἐπιβάλλει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐπὶ τοῦ διερμηνευομένου προσώπου, ὡς κάμνουν ἄλλοι ἡθοιοί· ἀλλ' ἐξαφανίζει ἐκεῖνον ἵνα ὑποδυθῇ τοῦτο, καὶ μόνον τοῦτο. Κατέχει τὸ μυστήριον τῶν συγκινήσεων καὶ τῶν κινήσεων καὶ γνωρίζει νὰ ἐγκατασπεῖρῃ ταῦτα εἰς τὰς διαφόρους σκηνάς, ὅσον τεχνίτης μάγειρος γνωρίζει νὰ ἐγκατασπεῖρῃ τὰ διάφορα ἀρωματικὰ εἰς τὰ καρυκεύματά του. "Ἐχει τὴν γλῶσσαν μηχανὴν εὐχείριστον· τὴν ἀναδιβάζει καὶ καταδιβάζει φυσικώτατα· καὶ τὴν φωνὴν κρατῇρα πάθους, ἀφοῦ ἀποσπᾷ τὰς ἐκρήξεις τὰς ὁποίας θέλει. Μία του λέξις εἶναι πολλάκις θεατρικὴ ἐπιτυχία, ὅση ἢ τοῦ Μονολόγου ὅλου τοῦ «Νὰ ζῇ κἀνείς ἢ νὰ μὴ ζῇ.» Καὶ μία του κίνησις πληροὶ τὸ θέατρον εὐγλωττίας, ἥτις συγκινεῖ τὸν κόσμον. Γνωρίζει νὰ μεταβάλλῃ ἑαυτὸν εἰς εἰκόνα καὶ τὰς κινήσεις του εἰς σχήματα. Γνωρίζει νὰ γίνεταί πονηρὸς ὡς ἀλώπηξ καὶ θηρίον ὡς λέων· γνωρίζει νὰ χρίῃ τὴν γλῶσσαν του μέλι καὶ πάλιν νὰ τὴν χρίῃ δηλητήριον. Εἶναι κύριος αὐτοῦ τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου· εἶναι χλωμὸς ἢ ξανθὸς, κατὰ βούλησιν. "Ἐχει τὴν ποικιλίαν τῆς παραστάσεως καὶ τὸ ταχὺ τῶν μεταπτώσεων, καὶ αὐτὰ ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην τέχνην.

*

"Ἀναλυτικώτερον δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ γράψωμεν σήμερον· ἀναβάλλομεν τὰς κρίσεις μας, διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῆς καλλίστης Ὁρηνίας Ἰωάννας Νικηφόρου καὶ τῶν λαμπρῶν ἐπιτυχιῶν τοῦ νεκροθάπτου καὶ τοῦ αὐλικοῦ, ἀφοῦ συμπληρώσωμεν καὶ τὰς ἐντυπώσεις μας μετὰ τὴν πανηγυρικὴν ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἔργου τοῦ Μανδζάρου παραστάσιν, ἥτις θὰ γίνη τὴν Κυριακὴν.

Καλιδὶν.

ΦΡΟΥ - ΦΡΟΥ

Εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον θὰ ἔχωμεν ἐποποιίαν τοῦ Καραλή-Δερβέν.